

Naročnina mesečno
25 Din, za izo-
zemstvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10,630 in 10,349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Vojna brez usmiljenja

Ko smo jo tako usodno zabredli v novo svetovno vojno, so evropski narodi gojili vsaj eno upanje: da vojna ne bo totalna; to se pravi, da bo od njenih grozot prizanešeno vsaj prebivalstvu v zaledju, pred vsem ženam in otrokom. V tem smislu je izšla posebna poslanica sv. očeta Pija XII. vojujočim narodom. Tudi ameriški predsednik Roosevelt se je z enako prošnjo obrnil do državnih poglavarjev. Vsaj v tem smislu naj bi se vojna počlovečila, ko že itak sama po sebi prinaša najhujše gorje nad narode.

Toda vedno bolj se zdi, da takšna boljša pričakovanja ne bodo izpolnjena. Nacionalne strasti in želja po uničenju sovražnika je močnejša, kot človeški ozir. Silen razvoj letalske tehnike seveda kar vabi, da se smrt in uničenje ponese nad celo sovražno ozemlje. Vse bolj se uveljavlja stremljenje po uničujoči vojni, ki ne seje smrti le med vojske v nasprotnih jarkih, ampak hoče uničiti tudi njih domove in pobiti njihove družine. Poljska poročila javljajo že ves čas, da nemško letalstvo obsipa z bombami ne le vojaške naprave, ampak tudi povsem nezavarovana mesta in vasi. Nemci teh poljskih poročil dosedaj še niso demantirali. Pri naglem prodiranju nemških čet so v zaledju ostali še veliki deli poljske armade, ki se še dalje vojskujejo in skušajo prebiti se do svojih edinic. Ti odrezani poljski oddelki večkrat vodijo tudi četaško vojno, ki Nemce seveda vznemirja, ker ogroža zaledje njihovih glavnih armad. Kakor poroča nemško armadno poveljstvo, so zadnje dni Nemci nekaj teh razkropljenih oddelkov poljske vojske do zadnjega moža uničili. »Prenehali so obstojati, se glasi v nemškem uradnem poročilu. Poljsko prebivalstvo te četniške oddelke seveda podpira. Zaradi tega je včeraj bilo iz glavnega stana vodje rajha, to je od samega Hitlerja razglašeno, da »bodo odslej nemške oborožene sile zlomile odpor v takih krajih z vsemi sredstvi, ki jim bodo na razpolago. Nemške letalske sile bodo skupaj z nemškim topništvom izvedle tiste vojaške ukrepe, ki bodo v najkrajšem času pokazale prebivalstvu takih mest z vso jasnostjo, da njihov odpor ne bo rodil nobenega uspeha.« To je v resnici povedano s toliko jasnostjo, da ni treba o pomenu te grožnje izgubljeni nobene besede. Nemško vrhovno poveljstvo niti najmanj ne prikriva, da bo uporne Poljake zadela ista usoda, kakor je med zadnjo svetovno vojno zadela gotova uporna mesta v Belgiji.

Toda na to nemško grožnjo je že prišla kot odgovor enaka grožnja iz Londona na nemški naslov. Zunanji minister Halifax je namreč v lordski zbornici včeraj izjavil, da je britanska vlada čula, da je nemška vlada izrecno izjavila, da misli bombardirati mesta in vasi na Poljskem zato, da povzroči strah in trepet med življem, ki se ne nahaja v borbi in da na ta način hitreje zlomi odpor Poljske. Halifax je izjavil, da še nima uradnega potrdila teh poročil. Nato pa je dobesedno nadaljeval: »Toda ako se izkaže resničnost teh poročil, potem so v izrečnem nasprotju z izjavo, ki jo je dal nemški državni kancelar v državnem zboru, ko je dejal, da nima namena vojskovati se z ženskami in otroci. Če so odredbe mednarodnega vojnega prava glede postopanja z borci in četniki, ki uporabljajo orožje proti sovražnim vojnim silam še tako stroge, jaz tudi v teh odredbah ne bi mogel najti opravičila za bombardiranje prebivalstva, ki se ne bori, iz zraka in s topništvom. Omenim, da je vlada Nj. britanskega Veličanstva pristala na omejitve operacij letalstva pod pogojem, da se bo tudi nasprotnik držal teh omejitev. Ako pa se dejansko pokaže, da se nasprotnik teh omejitev ne drži, bo imela vlada Nj. britanskega Veličanstva ponovno popolnoma svobodne roke na tem polju.«

Ker je zelo malo verjetno, da bi se Poljaki pomirili s sedanjim stanjem in ker Nemci nimajo navade, da bi ostali le pri besedah, stojimo po vsej verjetnosti pred najstrahotnejšo totalno vojno, katere grozote je sedaj presegajo vsako domišljijo. Uničenju se ne bodo stavile nobene meje več. To je vojna brez usmiljenja, vojna do popolnega uničenja. Ze takoj v prvi fazi se je na ta način vojna premaknila na usodno pot, s katere skoraj ni povratka. Kar je človek s svojim delom in umom v desetletjih in stoletjih ustvaril, postaja plen brezumne vojne furije. O trpljenju in bedi tisočev in milijonov niti ne govorimo.

In to je na sedanji vojni najstrahotnejše. To je tudi tisto, kar daje malo vere v uspeh morebitnih mirovnih predlogov. Kajti ustvarja se položaj, ko ni nobene izbire več med vojno in mirom, ampak le še med zmago in porazom. To ve danes Hitler, ki je izjavil ob vstopu v vojno, da nima ničesar izgubiti, ampak more samo pridobiti — in se tega zaveda tudi Chamberlain, čigar vojni cilj je po njegovih lastnih besedah uničenje hitlerizma. Tu ne gre več za vojno, v kateri naj eden nekaj izgubi in drugi dobi več ali manj, ampak smo zašli v vojno, ko oba vojujoča tabora igrata za vse. Ali vzdržis in zmagaš — ali pa boš popolnoma uničen in izgubiš vse! Tretje možnosti ni! Zato si ne smemo delati nobenih iluzij: sedanja vojna bo vojna brez usmiljenja, vojna do uničenja.

Poljaki se slejkoprej hrabro drže in so Nemce že na več krajih odbili ter ustavili Nemci prodirajo hitro na jugu, s severa pa se bližajo že mestu Brest-Litovsku Po hrabri obrambi se je Gdinja končno vdala

Poljsko vojno poročilo

Poljska je strla sovražni napad - Nemci so se na več frontah umaknili - Na jugu še niso trčili na odpor - Poljakom pomaga vreme

Pariz, 14. septembra. AA. Havas: Iz Varšave poročajo: Poljske čete niso odstopile niti pidi zemlje in so dokončno strle sovražni napad. Poljski vojski na Pomorjanskem se je v umiku celo posrečilo približati se reki Visli, kjer je trčila ob nemške čete, ki napadajo Varšavo. Napadeni z dveh strani so se Nemci umaknili v hitrih manevrih, pri tem so pa izgubili mnogo ljudi. Razen velikega števila ujetnikov so pustili na bojišču tudi več tisoč mrtvih. Tudi nemška ofenziva iz Vzhodne Prusije je ustavljena. V začetku so Nemci prodirali proti Varšavi, zdaj smo jih pa zavrnili in se umikajo proti reki Bug. Na tej fronti se že pet dni bijejo krvave bitke. Ker Nemci ne morejo doseči nobenega uspeha, pišejo v svojih poročilih, da so zavzeli nekatera mesta, med njimi tudi Lomžo, in sicer že pred osmimi dnevi, čeprav imajo dejansko to mesto še zmerom Poljaki v svojih rokah.

Nemška ofenziva na jugu še ni trčila ob večji odpor. Poljakov. Nekatere nemške motorizirane enote so mogle prodreti na tem terenu, ki je precej ozek, vendar ti oddelki ne pomenijo velike nevarnosti za Poljake. Tu mislijo, da bodo Poljaki začeli ofenzivo iz srednje Poljske in potisnili Nemce v Karpat. Upostevati je treba, da operirajo v tem odseku Nemci na terenu, kjer ni zidanih cest in tudi ne drugih prometnih zvez ter so zato njihove operacije zelo otežkočene.

London, 14. septembra. AA. Reuter: S Poljskega prihajajo kar najugodnejša poročila. Vsi vojski opazovalci so si edini, da bo slabo vreme Nemce ustavilo. Primitivne ceste na Poljskem morajo biti že zelo pokvarjene od koles motoriziranih enot in drugih vozil. Če bo dež še nekaj časa trajal, bo premoč nemških motoriziranih enot zelo padla. Blatne ceste pomenijo za nemške vojske veliko nevarnost. Po drugi strani pa ne pomeni ponovno zavzetje Lodza samo velikega moralnega uspeha, ki bo vili poljski vojski novega poguma, temveč pomeni tudi direktno ogrožanje iz bokov proti tistim nemškim oddelkom, ki napadajo Varšavo z zahoda.

Nemško vojno poročilo

Na jugu dospeli do Ravaruske in Tomašova Pri Sandomierzu prekoračili Vislo - Bolj in bolj sklepamo obroč okrog Varšave - Naglo prodiranje na Brest-Litovsk

Berlin, 14. septembra. AA. DNB: Vrhovno vojaško poveljstvo poroča: Operacije na Južnem Poljskem imajo opravlja le še z majhnim odporom in zato naši oddelki hitro prodirajo proti vzhodu. Na cesti Lubin—Lvov stoje krepki naši oddelki v odseku pri Ravaruski in pri Tomašovu (100 km severno od Lvova na poti na Holm). Pri Sandomierzu (na jugu čez Vislo proti Lubinu) so naše čete na več krajih prekoračile Vislo. V bitki pri Radomju (severno od Sandomierza) smo zajeli 60.000 mož, med njimi 38 tankov. Naš koncentriran napad proti poljskim divizijam, obkoljenim pri Kutnu, napreduje. Obroč okoli poljske prestolnice smo včeraj sklenili tudi z vzhoda. Nemške čete, ki prodirajo vzhodno od Modlina čez reko Narev, se zdaj približujejo Varšavi tudi s severozahoda. Nemški oddelki, ki so prekoračili cesto Varšava—Siedlce, so se začeli pomikati proti jugozahodu in zahodu. Severno od Ostrova in Mazovječkega (na severnem kolenu Buga) se je včeraj vdala 18. poljska divizija skupaj s štabom. Tu smo zajeli 6000 mož in zaplenili 30 topov. Nemški oddelki, ki prodirajo proti Brest-Litovskemu, se v forsiranih pohodih bližajo temu mestu. Vzhodno-pruske čete so zavzele včeraj poslednjo poljsko območje na trdnjavo Osovice.

Čeprav je bilo vreme neugodno, so letala uspešno napadala vzhodna predmestja Varšave in poljske prometne zveze v zaledju. Sestrelili smo dve sovražni letali.

Gdinja zavzeta

Gdansk, 14. septembra. c. Poljsko pristanišče Gdynja se je po 14 dnevem hrabrem odporu vdalo ob 10 dopoldne. Poljski poveljnik je uvidel, da po borbah v zadnjih dneh mesta ne more več držati in ga je danes dopoldne ob 10 izročil poveljniku nemških čet Heberhardtu. Nemci so takoj ustavili obstreljevanje mesta, zahtevali pa takoj 100 poljskih meščanov za tal-

Priznati pa je treba, da zbuja nemško prodiranje na južnem Poljskem proti Lvovu resne skrbi, toda počrtati velja, da so doslej prodrle pred Lvov samo najhitreje motorizirane enote, ki bi pa utegnile doživeti isto usodo, kakršna je čakala nemške motorizirane enote v varševskih predmestjih. Vsekakor drži, da so Nemci na Poljskem razvili vse svoje moči in izrabili vse kopenske in letalske sile, s katerimi razpolagajo. Padec Lvova bi pomenil za Poljsko izgubo bogate žitnice in velikih petrolejskih vrelcev.

London, 14. septembra. AA. Reuter: Tuji vojski opazovalci na Poljskem trde, da je Nemčija vrgla s Poljskega na zahodno fronto že 11 divizij ali jih pa še pošilja. Prej je imela na Poljskem 70 divizij. Če se upošteva, da razpolaga Poljska s 30 divizijami, se je upanje Poljske v uspeh popravilo.

Varšava, 14. sept. b. Danes je še nemogoče ugotoviti pravi položaj na vzhodu. Gotovo se more reči samo to, da je, kar je itak že znano, več poljskih divizij, ki so se vračale iz Poznanja, prodrlo nemški obroč v prostoru med Kutno in Lodzom. V koliko bo mogoče tem divizijam uspeti proti nemški premoči, pa se sedaj še ne more videti. Poljski vojski preti nova nevarnost od nemške vojske, ki prodira iz vzhodne Prusije proti Byalistoku (severno vzhodno od Varšave). Varšavi preti zdaj nevarnost, da bo obkoljena in se morejo pričakovati težke borbe med Varšavo in Byalistokom. Istotako pretijo Varšavi krvave borbe med Vengelonu in Kalužino, kjer poljske čete niso doreale nemškim četam. Predpostavlja se, da hoče nemško vojno vodstvo baš s tega prostora podvzeti nadaljnje operacije proti Varšavi. Velike važnosti so tudi borbe ob reki Sanu in ob reki Visli, toda njihov potek do sedaj še ni znan.

Rim, 14. sept. b. »Osservatore Romano« poroča, da so nemške čete ustavile pred Varšavo svoje prodiranje in so morale stopiti v defenzivo. Nemške kolone na jugu so pričele vojne operacije ob reki Sanu. Maršal Rydz Smigly je koncentriral svoje čete na Bugu, ki do sedaj še niso bile v borbi.

ce, ki bodo poroki zato, da se meščani ne bodo upirali nemškim vojaškim oblastem.

Na severu Gdynje pa borba še traja. V Gdansk je danes priplul nemški parnik »Berlin«, ki je spremljen v bolniško ladjo in ki bo iz Gdanske odpeljal nemške ranjence z vzhodnih bojišč.

Berlin, 16. septembra. AA. DNB: Kakor smo že poročali, smo danes zasedli Gdinjo. Mesto je zelo malo poškodovano — nov dokaz, da se nemško vojaštvo strogo drži naloga voditelja rajha, da bombardira samo vojaške cilje. Električna centrala in vodovod sta nepoškodovana. Na zidovih hiš še zmerom vise lepaki, ki pozivajo ljudi, naj sodelujejo s poljsko vojsko proti so-

Na zapadu kakor doslej

London, 14. septembra. c. List »Yorkshire Post« objavlja poročilo svojega dopisnika z zapadne fronte. Dopisnik povdarja predvsem, da je delovanje nemškega letalstva na zapadu zelo omejeno in da nemška letala dosegajo še skoraj niso posegla v borbo. Prav zanimivo je, da se med prevažanjem angleških čet v Francijo nad angleškimi vojnimi ladjami ni pojavilo niti eno nemško letalo, ki bi skušalo ugotoviti obsežnost prevoza.

Prav tako poroča dopisnik, da je usoda Saarbrückena zapečaten. Francoske čete so zasedle že vse hribe okoli mesta in so prekinjene vse zveze mesta z zaledjem. Saarbrücken je torej od zunaj že nekrit ter kot industrijsko središče ne pomeni nobene koristi več za Nemčijo, ker ne more nihče v mesto ne iz njega. List pravi dalje, da bi padec Saarbrückena pomenil veliko izgubo za Nemčijo, ker bi bila s tem Francozom odprta pot za novo prodiranje proti naslednjim utrjenim nemškim črtam. List meni, da mora biti Nemčija

vračniku. Zdaj že popravljamo mostove, ki so jih Poljaki porušili, v mestu pa odstranjujemo barikade. Vse trgovine so zaprte, izložbe pa zadelane z deskami. Prebivalstvo že dva dni ni dobilo živeža. Ukrenili smo vse potrebno, da se trgovine z živežem spet odpro.

Kaj menijo italijanski strategji

Rim, 14. septembra. Italijanski vojaški poročevalci sodijo o položaju poljske armade zelo pesimistično. So namreč mnenja, da bi bilo za Poljsko nevarno, če bi njena glavna sila hotela vztrajati oziroma sprejeti bitko v trikotu Visla—Varšava—Bug, ker ji grozi obkolitev od strani metodno prodirajočih nemških sil. Najbolj nevarno se zdi italijanskim vojnim poročevalcem pritisk Nemcev s severa na Brest-Litovsk, od katerega so oddaljeni samo še 40 km. Če bi Nemci

Komisija za prenos kompetenc na banovino Slovenijo

Belgrad, 14. sept. m. Predsednik ministrskega sveta Dragiša Cvetković je danes določil komisijo, ki bo pripravila vse potrebne zakonske predloge za prenos kompetenc v smislu določil uredbe o razširitvi predpisov za hrvatsko banovino na druge banovine, med temi tudi na dravsko banovino.

V komisiji so: minister brez listnice Mihajlo Konstantinović, gradbeni minister dr. Krek in pomočnik bana dravske banovine dr. Stanko Majcen.

Začasno namestništvo narodne skupščine

Belgrad, 14. sept. m. Ministrski svet pripravlja uredbo, na podlagi katere bo v smislu določil § 116 ustanovljeno začasno namestništvo narodne skupščine in senata, ki bo izdajalo vse potrebne zakone in uredbe, katere pa bo pozneje moralo naknadno odobriti narodno predstavništvo.

zavzeli Brest, bi korakali v smeri na Pinsk, ki je od ruske meje oddaljen kakih 100 km.

Zelo velikega pomena za nemško armado na jugu bi bilo, če zavzame Lvov, ki je neposredno ogrožen. Od tod nameravajo Nemci prodirati do Dubnega na eni in do Tarnopola na drugi strani, kjer bi dosegli romunsko in sovjetsko mejo. Zato sodijo italijanski vojni poročevalci, da bi bila na ta način glavna poljska sila prisiljena, da se umakne s trikota in se umakne v smeri na Holm na južnem toku Buga.

Toda tudi italijanski poročevalci ne zanikajo velike odporne sile poljske armade in iznenadeni, ki bi se mogla iz tega roditi.

Berlin, 14. septembra. AA. DNB: Poljske utrdbe, ki so jih nemške čete obvladale v nekaj dneh so bile ponekod izredno močne in zgrajene na podlagi najnovjših pridobitev sodobne trdnjavske tehnike. Tako je n. pr. trdnjava Novgorod imela nič manj kakor 15 utrdb z najmodernejšimi oklopnimi kupolami. To trdnjavo so zavzele vzhodno-pruske čete.

vznemirjena zaradi francoske grožnje, da bo našla pot skozi orjaške nemške utrdbe.

Na vsej fronti v Posarju ima topništvo največ dela. Dosedaj so Nemci v borbo v Posarju vrgli šest divizij.

Berlin, 14. sept. Na zahodu so francoske enote, mučeneje od dosežanih, prešle v napad na naše prednje čete med Saarbrücknom in Hornbachom, v tistem delu nemškega ozemlja, ki sega tu daleč od Siegfriedove linije v francosko ozemlje. Napad smo utrli v našem miniranem predelu, posebno po zaslugi našega topništva.

Pariz, 14. sept. b. Poljsluzbeno se poroča, da so francoske čete napredovale eno miljo v rudarsko področje Saars. Smatra se, da so francoske čete tukaj izvajale prvo večjo zmago na zapadni fronti.

Zadnje vesti na 2. strani

Banovina Slovenija stopa v ospredje

Preteklo nedeljo je v Ljubljani pod predsedstvom g. dr. Korošca zasedal banovinski odbor JRZ, ki je izrekel svojo odločno zahtevo, da se v smislu izdane uredbe o prenosu odgovornosti kompetence na slovensko banovino. Ta sklep je imel takoj odziv po deželi, kjer so okrajni odbori sprejemali to enotno zahtevo vsega slovenskega naroda. Mislimo, da je v teh težkih časih, ki nalagajo ljudstvu v naših krajih toliko odgovornosti, disciplina in žrtve za skupno domovino, prav odločna državotvorna potreba, da se zahtevam slovenskega ljudstva ugodijo, ker so za to dani že vsi pogoji. Da v tem oziru Slovenci nikakor nismo osamljeni, marveč, da nas podpira ne le srbska, temveč tudi hrvaška javnost, dokazuje članek zagrebškega Obzora, ki 13. t. m. takole piše:

»Ker je verjetno, da se bo pred božičem sešel hrvaški sabor, če seveda ne nastopijo nevidljive ovire, lahko sodimo, da bodo dotle izvršene tudi volitve v belgajsko skupščino. Na to kaže tudi želja Srbov, da se v današnjih časih zasliši tudi glas njihovih svobodno-izvoljenih zastopnikov, kar morejo storiti le v skupščini v Belgradu. Kajpada tudi Slovenci žele, da se izve njihovo stališče o sedanjem položaju, zaradi česar tudi oni žele novih volitev. Nikakor pa ni izključeno, da Slovenci v najkrajšem času dokaže slovensko banovino. Dr. Korošec in tovariši so na nedeljski konferenci banovinskega odbora JRZ odločno zahtevali, naj se uredba o razširjenju določi banovine Hrvaške na druge banovine, preden se razširi na Slovenijo.

Razmeroma bo mnogo lažje ustanoviti slovensko banovino, kakor pa je bilo mogoče določiti sedanječasne meje banovine Hrvaške, ker med Slovenci in Srbi ni nobenih sporov zaradi ozemlja. Razmejitev med Hrvati in Slovenci pa ne pomeni prav nobenih težav, Slovenci bodo pač vrnilli Hrvatim hrvaški obični Strigovo in Radatoviče, Zagreb pa bo Ljubljani vrnil obično Trava, Draga in Osilnica, ki slovenski časopisi o njih trde, da so slovenske in da so bile priključene nekdanji savski banovini.

Kar pa se tiče kompetence, hrvaška javnost iskreno želi, da slovenska banovina dobi tisti delokrog, ki ga ima ali pa, ki ga bo končno imela banovina Hrvaška. Torej ni nobenih resnih težav, da se ne bi v najkrajšem času uresničile zahteve dr. Korošca in vse slovenske javnosti ter da se ustanovi slovenska banovina. Če se ta opravičena zahteva slovenskega naroda izvede, sodimo, se

samo po sebi načne vprašanje ustanovitve srbske banovine.

Profesor Tasič, eden izmed trojice belgajskih strokovnjakov v pogajanjih za sporazum, je napisal, da je najbolj verjetno, da se bo poleg hrvaške ustanovila tudi slovenska in srbska banovina. Ni pa povedal, kdaj bi utegnili biti ustanovljena srbska enota. Vendar ni izključeno, da bo srbska banovina ustanovljena prej, preden se izvede nova državna ureditev. Na to v prvi vrsti kaže uredba o razširjenju določi banovine Hrvaške na druge banovine, ki bi najbrž ne bila sprejeta, če ne bi bili računali za možnost, da se bodo pred končno ureditvijo države izvršile še druge spremembe po vzorcu tistih, ki so bile storjene z ustanovitvijo banovine Hrvaške.

Poleg tega pa je iz izjav posameznih srbskih politikov jasno razvidno, da žele ustanoviti srbske enote. Ni še obravnavano vprašanje, ali bosta ustanovljeni dve ali ena srbska banovina. Med srbskimi politiki je mnogo ljudi, ki mislijo, da bi bilo bolj pametno ustanoviti dve srbski banovini. Za to navajajo mnogo vzrokov, med katerimi so zmljepisni, gospodarski, zgodovinski, prometni. Naglašajo tudi, da bi z ustanovitvijo samo ene srbske enote ta zbrala v sebi mnogo drugih etniških skupin, česar pa ni želeli. Če pa se ustanovita dve srbski enoti, bi vprašanje drugih etniških skupin ne bilo tako važno. Vsekakor bodo o tem vprašanju govorili, ko se bodo določila uredbe o ustanovitvi banovine Hrvaške razširila na druge banovine.

Navedli smo glas hrvaškega Obzora v informacijo in podkrepitev svojih slovenskih zahtev. Kar se tiče vprašanja srbske banovine, to ni naša stvar. Rešijo naj jo Srbi sami, kar je njihova pravica in dolžnost. Naša pravica in dolžnost pa je, da zahtevamo svojo!

Strategični položaj v sedanjem trenutku

Po italijanskih in francoskih virih je slika na vzhodnem bojišču v sedanjem trenutku naslednja:

Na severozapadu

Na severozapadu so Nemci po dveh tednih vkorakali v edino poljsko trgovsko in gospodarsko pristanišče na Vzhodnem morju Gdynjo. Tako imenovani koridor južno od Gdynje je, izvzemši to ali ono osamljeno četo, od Nemcev popolnoma zavzel, kakor je zavzelo vse zapadno poljsko ozemlje ob reki Warti a središčem Poznani.

Na zapadu in jugozapadu

Nemška armada, ki je zavzela ta del poljske republike, v katerem živi velika nemška manjšina, usmerja sedaj svoj pohod v smeri trikotja, ki se nahaja med rekama Vislo in Bugom, v glavnem v treh pohodih ali sunkih: 1. ob gornjem toku Visle na Vloclavsk, v srednjem toku Visle približno od izvirov Warthe naravnost proti Varšavi in južno od tega med Vislo in njenim levim pritokom Pilico iz Kiele istotako proti Varšavi. Tako v drugem kakor v tretjem sektorju sta ostali dve mesti, na katerih se zapadna poljska armada še trdovratno drži (po ruskem poročilu šteje ta armada okoli 250.000 mož), in sicer pri mestu Kutno in Sohačev ter južno od tega pri Lodžu. O teh mestih trdijo nemška poročila, da so trdno v nemških rokah, dočim poljska poročila pravijo, da je poljska armada, ki se je pred Nemci umikala iz koridorja in iz Poznania, v silnem zaletu Kutno in Lodz Nemcem zopet iztrgala. Na tretjem sektorju pa se poljska armada drži v okraju mesta Radom, kjer se po nemških poročilih vrši zdaj velika bitka.

Cilj nemškega prodiranja je, da vse nemške armade dosepejo do Visle in jo na več krajih prekorajijo, pri čemer je njihov namen, da na severu zavzamejo Varšavo, na jugu pa Lublin med Vislo in Bugom ter v nadaljnjem prodiranju Brest-Litovsk na srednjem Bugu.

Na jugu

Na južnem Poljskem je prodiranje nemške armade primeroma najbolj naglo in uspešno ter so s pomočjo slovaške armade Nemci zavzeli Krakov in Przemysl ter so zdaj tik pred Lvovom. Tukaj imajo nemške operacije namen odrezati poljsko glavno silo, ki se nahaja v trikotju med Vislo in Bugom, od Romunije, odkoder dobiva največ vojnega in drugega materiala od svojih zapadnih zaveznikov.

Na severu in severovzhodu

Nič manj ni za Nemce važno operacijsko polje na severu, odkoder prodira več nemških armad z Vzhodne Prusije. Najbolj zapadna od njih je dosegla Plock, kjer Poljaki nujajo hraber in vztrajen odpor, srednja se pomika proti Varšavi, najbolj vzhodna pa, ki prodira iz vzhodnoprusko-litovske meje (to je iz Suwalkija) na severno Bugovo koleno, pa je dospela na reko Narev, ki se izteka v Bug v toku, ki gre vzporedno z vzhodnoprusko mejo. Kakor znano, je tukaj tako severni nemški armadi, kakor oni, ki prodira iz zavzetih zapadnih poljskih pokrajin, še vedno na poti Varšava, ki se brani s največjim uspehom, zaradi česar bodo morali Nemci napeti vse svoje sile, da Varšavo zavzamejo ali pa jo obklopijo ter pridejo v stik z glavno poljsko silo, ki se bo, oziroma se je že, razporedila z naslonom na zgornji in srednji

Italija misli predlagati mirovna pogajanja?

Berlin, 14. septembra. b. V dobro poučenih nacionalno-socialističnih krogih govore o spomenici Italije Franciji, katero hoče Italija prihodnjo nedeljo poslati Franciji v ta namen, da se prične mirovna pogajanja. Italijanski poslanik v Berlinu Attolico je povelj, ko je več dni dnevno konferiral z nemškimi zunanjim ministrom von Ribbentropom in maršalom Göringom, odpoval v Rim, da Mussoliniju in grofu Ciano poroča o stališču Berlina o italijanskih predlogih za mir. V teh krogih se govori, da Attolico nima samo ustmene izjave nemških državnikov, nego da bo v Rim ponesel tudi pismeni elaborat o nemški zunanji politiki. Prejeto soboto se je nemški poslanik v Rimu von Mackensen razgovarjal z Mussolinijem in grofom Ciano. Kakor se je že poročalo, je francoski poslanik v Rimu Francois Poncet odpoval v Pariz, da obvesti francosko vlado o italijanskem mirovnem načrtu. V nacionalno-socialističnih krogih mislijo, da bo izredno težko, da bi Francija sklenila kakršen koli sporazum, ker ta država v zadnjem času kaže slabo razpoloženje, da bi se sploh pogajala z Nemčijo. V katoliških krogih verujejo, da se bo pridružil mirovni akciji Italije tudi Vatikan. Računa se, da bo papež imenoval kakšnega francoskega kardinala kot osebo, ki naj bi sodelovala pri teh pogajanjih. Govori se, da hoče sv. oče dati pobudo za konferenco vseh prizadetih držav na nevtralnem ozemlju. Imenuje se Skandinavija kot država, v kateri naj bi se ta konferenca vršila. Te novice pa dosedaj še niso potrjene.

Milan, 14. septembra. AA. Stefani: Katoliški list »Italiac« piše, da je v času, ko divja v Evropi vojna, duce v Rimu odredil, da se imajo pripraviti za razstavo leta 1942 normalno dokončati. List poudarja, da je v tem tragičnem času, ki grozi s katastrofo vsej civilizaciji, Italija ostala mirna in kreпка, ker jo vodi daljnoviden duh. Stališče Italije je izraz trdne odločitve duceja in njegovega jasnega naziranja, ker je Italija činitelj miru, ki more pospešiti proces obnove evropskega razmerja na podlagi pravice. List končuje z besedami: »Morda je Bog določil, da krščanski Rim izpolni v bodočnosti veliko nalogo.«

Papež ne bo posredoval

Rim, 14. sept. AA. DNB. V vatičanskih krogih zavračajo vest, ki se je razširila v tujini, da pripravlja papež predlog Angliji za sklenitev premirja.

Rusija vpoklicuje rezerviste naprej

Moskva, 14. septembra. c. Vrhovni sovjetsko-vojaški svet zaseda dnevno. Danes je bilo sklenjeno vpoklicati še več letnikov rezervistov.

Moskva, 14. septembra. c. »Pravda« piše danes zopet o položaju poljske vojske, ki se močno upira nemškemu prodiranju. Vendar pa poljska vojska ne more vzdržati zaradi nemške tehnične premoči. Poljski odpor je nezadosten tudi zaradi tega, ker je bilo na Poljskem 40% manjšin, in sicer 8 milijonov Ukrajincev in 3 milijone Rusov.

Preletavanje ruske meje

Moskva, 14. sept. AA. Po vesteh, ki jih je objavila agencija Tass, so poljska vojaška letala v toku zadnjih dni večkrat preletela sovjetsko mejo in skušala leteti nad sovjetskim ozemljem. V torek so poljska letala preletela sovjetsko mejo v pokrajini Petovovi v Ukrajini ter Žitkoviču v Belorusiji. Sovjetska letalska letala so prisilila poljska letala, da so se vrnila čez mejo nazaj na poljsko ozemlje. V sredo so preleteli poljski bombniki sovjetske meje v pokrajini Krivinci in Jampol v Ukrajini. Sovjetska letalska letala so prisilila neki dvomotorni poljski bombnik, da se je spustil na sovjetskem ozemlju. Vsi trije člani posadke poljskega letala so bili ujeti. Istega dne so trije poljski bombniki preleteli sovjetsko mejo v pokrajini Mozir v Belorusiji. Poljski bombniki so bili prisiljeni spustiti se na sovjetskem ozemlju ter so bile posadke ujele.

Sovjetsko časopisje se zaradi tega razburja, kar kaže veliko animoznost ruske javnosti proti Poljski. (Poljska poročila so pred dnevi javila, da so bila to nemška letala s poljskimi barvami in znaki. — Op. uređ.)

Nemčija organizira podmorniško vojno proti angleški blokadi

Washington, 14. sept. c. Več višjih uradnikov zunanega ministrstva je danes izjavljalo, da severoameriška vlada sedaj zelo resno proučuje možnost, da bi se nemške podmornice skušale skrivati ali oskrbovati ob obali južnoameriških držav. O tej možnosti je snoti obvestila ameriško vlado angleška vlada.

Newyork, 14. sept. c. Mornariško ministrstvo poroča, da je neki angleški parnik poslal klice na pomoč. Ameriški parnik je odhitel na kraj nesreče, da je že ugotovil, da je neki nizozemski parnik rešil posadko, parnik pa se je že potopil, zadet od torpeda.

Kaj bo storila Amerika

Washington, 14. sept. AA. Havas: Rooseveltov sklep o sklicanju kongresa za 21. september je bil sprejet po številnih razgovorih med obema strankama. Rooseveltova odločitev dokazuje, pravijo poučeni krogi, odločno voljo Roosevelta razdeliti izolacionistično opozicijo ter jo pripraviti do tega, da sprejme tak zakon o nevtralnosti, ki ne bo onemogočal Zedinjenim državam prodajati orožje zapadnim demokracijam. Predvideva se težka borba posebno v senatu z republikanskimi senatorji Borahom, Van der Bergom in Neyem, ki se bodo trudili podaljšati debato. Predsednik Roosevelt pa je sklenil pospešiti revizijo zakona o nevtralnosti, ker smatra to neobhodno potrebno za življenjske interese Zedinjenih držav v sedanjih razmerah.

Milan, 14. septembra. AA. »DNB«: Tisk sma-

tra, da bodo sklepi ameriškega kongresa, ki je sklican na izredno zasedanje, pokazali, ali je močnejša diplomacija ali pa je močnejši trgovski duh širokih slojev miroljubnega ameriškega naroda. Italijanski tisk smatra, da ameriško gospodarstvo ne bo dovolilo, da bi se Zedinjene države udeležile evropske vojne.

Sestavlja se češka legija in vlada

Pariz, 14. septembra. b. Iz diplomatskih krogov se poroča, da se vodijo pogajanja med angleško in francosko vlado zaradi priznanja provizorične češke vlade. To provizorično češko vlado bi sestavljali kot predsednik dr. Beneš, minister zunanjih zadev Osuski, minister vojske general Ingre in minister financ Outrati. Francoski diplomatski krogi opozarjajo na dejstvo, da zapadne demokracije niso priznale protektorata nad Češko in Moravsko. Češka želja je izvesti mobilizacijo Čehov, ki se nahajajo izven protektorata. Znatno število čeških častnikov se je že prijavilo angleški in francoski vladi. Govori se, da se je že prijavilo 22.000 Čehov, od katerih je 11.000 popolnoma vojaško izveščanih, tako da bi se mogla organizirati takoj prva armada od 50.000 mož. Druga armada bi se sestavila od Čehov, ki žive v Združenih državah Severne Amerike. General Ingre je znana vojaška osebnost. On je bil poveljnik v svetovni vojni čeških legij. Češke legije v Združenih državah so dovršile že vse priprave, tako da so vsak čas na razpolago angleški in francoski vladi.

Rusi in Japonci mirujejo

Berlin, 14. sept. AA. DNB. Iz Moskve poročajo: V nasprotju s poročili nekih tujih agencij (dotična agencija je bila ameriška — op. uređ.), da so sovjetsko-mongolske čete zavzele obširne predele v Mandžuriji, je Tass objavila sporočilo, ki pravi, da sovjetsko-mongolske čete sploh niso prišle na mandžursko tla in da tudi nimajo namena prekoračiti mejo.

Zemljevid zapadne fronte

Najvišja modrost

Eugène Marais, francoski naravoslovec iz Južne Afrike, je napisal knjigo o »duši bele mravlje« (Paris, Plon, 1939), ki je zbudila veliko pozornost. Belim mravljam pravijo tudi termiti in se je sodobno naravoslovje, ki se je že popolnoma odmaknilo od darvinističnega gledanja živih bitij, začelo v zadnjem času z njimi zopet močno baviti. Zanimivo je, da so prišli pri tem prirodoslovci do istih rezultatov, kakor že pred več desetletji znani belgijski pesnik in motrilec živalske duše Maurice Maeterlinck, čigar knjiga o mravljah je splošno znana, ter znani biolog pokojni p. Wasmann iz Družbe Jezusove.

Dočim Maeterlinck svoja opazovanja večkrat veže z domnevami svojevoljne domišljije, je Marais vseskozi znanstvenik, ki ne gradi na ničemer drugem, kakor na golem in točnem opazovanju. Pa tudi on pravi, da je življenje termitov samo na sebi tako fantastično, da najtreznejši razum pred njim onemi, kakor pred nepredirno uganko. Opazovanje belih mravelj, čijih zgradbe segajo globoko v zemljo, je skrajno otežkočeno, ker te slepe živali beže pred najneznatnejšo svetlobo in hitro zamašijo vsak predor, ki ga kdo skuša napraviti do njih. Gradijo vsem tehničnim arhitektonskim pravilom ustrezajoče obokane prostore, ki segajo do talne vode; gojijo, kakor to delajo nekatere druge vrste mravelj, ki žive v Braziliji, umetne vrtove, v katere zasajajo neke podzemne glive, od katerih se hranijo samo one, kakor da so nalašč zanje ustvarjene. Življenje je tako spolnih termitov, kakor njihovih delavcev in vojakov, je vsak trenutek življenja tako harmonično urejeno v nepogrešno sodelovanje in matematično točne učinke, da nam je popolna uganka, kaj vodi to skrajno zapleteno živalsko državo, oziroma od česa je to vodstvo odvisno in na kakšen način se vrši. Vemo samo le to, da je vse življenje teh slepih in gluhih živalic v tako polnem obsegu in tako brezpogojno odvisno od kraljice, ki dnevno leže okoli 30.000 jajc, da zastane ves skrivnostni potek in ustroj tega živalskega življenja, kakor hitro premine ona. Moč, oziroma vpliv ali funkcija v termitski gradbi nemoteno nadaljuje na obeh polovicah enako, ako ločijo zgradbo po veliki svinčeni plošči, da le kraljica ostane v eni izmed polovic. Kakor hitro te ni, noben termit, naj pripada temu ali onemu stanu, ne more več prežvekovati, ne delati, ne mašiti odprt in braniti zgradbe pred sovražnikom. Čudovita so tudi odkritja Maraisa, kako si termitska država v puščavi preskrbuje vodo, kako je organizirana njena trdnjavska obramba, kakor tudi njeni roparski pohodi, in globoke skrivnosti mu odkriva, kolikor je to mogoče, tudi spolno življenje belih mravelj.

Tudi Marais pravi, da zdrav razum, ki nima predsodkov po raznih teorijah preteklega stoletja, mora spoznati v življenju termitske države nek od najvišjega uma predločen namen, po katerem se to življenje zakonito razvija s popolno brezhibnostjo in da je v tem življenju, kakor tudi v soživljenju teh mravelj z njihovo živo in neživo okolico ovse tako točno naravnano eno na drugo ter sega eno v drugo, kakor zobno kolo v drugo, da ob tem vsaka razvojna teorija v smislu mehanične kavzalnosti doživi popoln brodolom in da ni nič čudnega, če se naravoslovstvo vrača k nauku o najvišjih namenih, po katerih je ustvaril resoljstvo Bog.

KULTURNI OBZORNIK

Marija Majerova: Rudarska balada

Založba »Cesta« je izdala v prevodu prof. dr. Fr. Bradaca najnovejšo povest — in tudi najboljšo — češke pisateljice Marije Majerjeve: »Rudarska balada«, ki je v letu 1938 dosegla najlepši uspeh: Uvod je napisal pisatelj in pesnik Josef Hora. Marija Majerjeva je znana češka pisateljica, znana po svojih povestih, pa tudi po svoji skrajno levičarski ideologiji, ki jo je tudi plemenično večkrat branila. Po svoji karakteristiki spada med češke moderne naturaliste socialistične usmerjenosti ter dobro predstavlja tako imenovano proletarsko umetnost. Toda »Rudarska balada« je prosta vsake nasilne tendence ter jo prav gotovo lahko smatramo za klasično delo proletarske literature, vzete v pravem in dobrem pomenu besede, kajti — s tako preprostimi umetniškimi sredstvi ter s tako globoko človečnostjo pisane knjige iz življenja proletarca že davno nisem bral. To je resnično pesem v prozi, pesem o ljubezni in dobroti rudarske dvojice, ki ju preganja usoda, pa v dnu ostaneta človeka velika, čista, nekako klasično tragična v smislu grške tragedije. Svet pa gre mimo njih.

S to snovjo je segla Majerjeva v domači kraj, v Kladno, kjer je vzela motiv rudarske usode, ki jo je tako dobro poznala, saj je bil njen oče rudar in je sama iz kožarske družine ter si je sama s svojim delom preživljala in študirala. — Jan Hudec je ime rudarju, ki beži iz domovine pred vojsko, ker se je udeležil štrajka in je dobil piko, zaradi katere ga nobeno podjetje ni več hotelo zaposliti. Zato pod tujim imenom zbeži na Westfalsko, kjer dobi delo v rudniku. Ves srečen pokliče za sabo svoje dekle ter se z njo, poroči in imata več otrok, ki se kar nabirajo. Tedaj uživa najlepše čase v družbi družine in svojih tovarišev, med katerimi je Milfart podan

najbolj karakteristično. Toda v tem se začne svetovna vojna in oblasti pridejo na sled njegovemu pravemu imenu. Ti ga aretirajo, ker je veljal za avstrijskega dezertirja. Vojaške službe še ni opravi pred begom iz države. Potem se začne za družino pomanjkanje. Toda on pride sicer nazaj, ker so rudarje potrebovali ter dela kot vojni obveznik v rudniku vso vojno. Pri tem se zgodi nesreča: njegovega sina zasuje v jami. Tudi sam si pri drugi priliki rani v roko, tako da ni več za delo v jami in ga odpuste z malo pokojnino. Ko pride konec vojne se seveda z največjo radostjo vrne nazaj v domovino, toda ves denar izgubi in penzije iz Nemčije ne dobiva več v domovini. Zato je obsojen na svoje delo, ki ga še more opravljati: prodaja malenkosti po vaseh, končno igra z gramofonom, da si nekaj prisluži, nazadnje pa je primoran beračiti... In ves čas ga spremlja ljubezen žene, ki mu je zvesta do konca. Tedaj pa se javi njegov stari prijatelj in vidi, da mu bo v koncu on pomagal...

To je vsebina povesti, ki je razdeljena v tri dele, kakor balada v treh triptihih. Od največje sreče preko nesreč do žalostnega konca — ne po svoji krivdi — po krivdi razmer, brezposelnosti, ki ne more preživeti niti tistih, ki so delali vse življenje in pritekli z največjim veseljem v novo domovino. Tragedija brezposelnosti. Toda pisana je s takim čutečim srcem in s tako ljubeznijo ter mehko, da bo povestica živela še dolgo ter bo lep dokument žalostnih razmer zadnjih let velike krize. Razen nekaj opazk mimo grede, ki izražajo socialistično usmerjenost avtorice, v delu ni tendence ter jo priporočam vsem, ki se žele seznaniti z moderno češko proletarsko književnostjo in uživati lepo knjigo.

Id.

Studija o delu Kapucinov na Češkem. — Na Češkem je zdaj izšla izpod peresa p. Rabasa pomembna knjiga o delovanju kapucinskega reda na Češkem od začetkov do konca razsvetlenskega stoletja, pod naslovom: **Kapucinski red in njegovo delovanje na Češkem v 17. st.** (Rad kapucinskih a jeho působení v Čechách v 17. st.). Je to zanimiva knjiga, ki kaže, kaj vse so storili kapucini, ki jih je l. 1549. pripeljal na Češko sv. Lovrencij iz Brindisija, do razsvetljenstva, po katerem je red ves XIX. st. sam životaril, docim se je prej izredno udeleževal. Saj je znan p. Valerian Magnus, veliki filozofski pisatelj in diplomat, katerega primerjajo tajniku kardinala Richelieuja p. de Trembleyju. Za zgodovino protireformacije na Češkem, ki morda tudi kdaj pri nas zanima, je knjiga zelo poučna.

Zvonček, št. 7 ima naslednjo vsebino: Hčerki na pot v šolo (Vinko Bitenc), Vrag v sodu (Lojze Zupane, belokrajnska pripovedka), Za štruco (Albert Šič), Na čolnu (pesem), Sodobna pravilica (Boris Kranjc), L. M. Škerjanec: September (fotozni spomin na poletje — za klavir), Prigode palčka Bobka (Franjo Čiček), Povodni mož (pesem), Aničina juha (Stane Rožič), Rdeči premož (Miloš Vesel), Cicek kot ribic (elikanica), Bela jahta (Vinko Bitenc), Čemerna Tončka (Peter Podobar), Skrivnost zelene jame (Ivan Razpotnik), Zastavice za briteh glave. — Urednik lista je dr. Pavel Karlin. List izdaja konzorcij »Zvonček«, ki mu načeljujejo Niko Potočnik in Engelbert L. Gangl.

Katoliški misijoni, št. 12. Mesečnik s prilogo »Tuji svet« izhaja že 16. leto. Septembarska številka prinaša naslednjo vsebino: Slovenski misijoni ardi razvalin. Za župnika (misijonar A. Rutar). Ogronomo dela (Antolin Avgustin iz Tokia). Poročilo iz zasledenega Hankova (P. dr. A. Benigar). Candra Lal (Iva Cigan). Verske ločine Bapedov (Val. Poznič). Baragova zadeva — korak naprej, ki je ponatja iz pisma č. g. Vitaka Vodučka, priobčenega v Slovincu. Baraga — vzor poverljive naravne ljubezni (P. Hugo Bren). Posebne rubrike — Naši misijonari ter Po misijonem svetu. V prilogi »Tuji svet« pa izhaja znani Gerstlackerjev roman »Ropari na reki Misissipi«, ki je baje zelo vplival svoj čas tudi na našega Jurčiča. Ta znani misijonarski mesečnik urejuje dr. J. Gracar C. M., izdaja in tiska pa ga misijonarska tiskarna v Grahah pri Domžalah (ena letno 12 din, priloga 8 din).

Zika, družinski list, avgust-september: Danica Gruđen: Uharica (pesem), Ingolčić Anton: Prepovedana ljubezen (povest), Nace Cvirn: Medveda je ubil. Arkanđij Buhov: Zavozlan primer, Rafael Bučar: Hrepenenje po »strupih. Arnost Adamič: Ljubezen knapa Frica. Kako je Edgar Wallace proslavljal pomlad. Ali je naša usoda v zvezi z nebesnimi znamenji? Zdravniška posvetovalnica. Gospodinjčki koticček. Številka ima mnogo reprodukcij umetnih fotografij. List, ki je nekaj naslednik »Domačega prijatelja«, izdaja Pražarna Zika, d. z. o. z., urejuje pa prof. M. Pugalj. Letno 25 din, odjemalci Zikinih proizvodov ga dobivajo brezplačno.

Vigred, ženski list, september 1939. Na uvodni strani prinaša lepe misli k prazniku rojstva Marijinega, ki so vzete iz knjige p. R. Tomina »Naša ljubezen Tebi, Gospe«. Frančka Zupančič opisuje »Rimske epomine«, v tej številki svoje razpoloženje v cerkvi sv. Gregorija v Rimu, kjer na lepelojni način zna pričarati življenje redovnikov in misel na smrt, kateri v objem gremo vsi. Anica Lebarjeva prevaja povest »Dve kroni«, ki jo je episala Mar. Seemann. Franjo Neubauer pripeva pesem »Uspavanka Mariji«. M. Stepanova priobči črtico iz Hercegovine pod naslovom »Mati Janja«. E. Kolman pesem »Samo besedo eno daj«. J. Borštnar piše povest »Srečanja«. V tem nadaljevanju opisuje dogodek čudne velike noči. Anka Salmić je pripevala k vsebini e pesmijo »Ne jokaj, dete«, Angela Zupančič. Katica Pivec in Marija Znidaršič pa s pesmimi »V noči tihi«, »Pred nočjo« in »Sredi pustinje«, ki je med temi pesmimi najboljša ter je resničen krik iz dekletove duše. Nada Jankiewiczowa piše o udeležbi Poljakini na kongresu Kristusa Kralja. Sledi članek o Ljubljanskem kolodvorskem misijonu ter o rešitvi mladostne deklice, ki je bila poslana v Ljubljano v neki nočni lokal kot pevačica. V Ljubljani je prešla sv. epoved in sv. obhajilo ter bo dobila vzgojo, kot jo je potrebna. Raša Mastnakova piše po Gerly o izobraženem dekletu, to je o lepem vedenju dekletov. Posebni oddelki: Deklica na tujem ter Iz domačih krogov, kakor tudi v naših domovih, vsebujejo pregled katoliškega dekliškega gibanja doma in v evetu. Ta slovenski katoliški dekliški list, ki ga izdaja konzorcij »Vigred« (Vida Masič, odgovarja Zora Poženel), stane letno 25 din. Poleg mesečne številke pa se lahko naroči tudi Krojna in Vzročna priloga, kar znaša letno tudi 25 din, torej 50 din. Časopis toplo priporočamo.

Podbreški glas, št. 14 je izšel ob priliki prosvetnega tabora v Podbrezju na Gorenjskem. Za to priliko je uvodni članek Ob 30 letnici podbreške prosvete napisal prof. Etbin Bojc, prof. Jakob

Slovaška vlada odgovarja generalu Francu

Španski odpravnik poslov v Bratislavi Don Carlos Arcos Cuadra Cont de Bailon je izročil slovaškemu zunanjemu ministru dr. Durčanskemu poziv generalissima Franca, v katerem ta poziva slovaško vlado, naj s svoje strani vse stori, da bi sedanji spopad v Evropi ostal krajevno omejen, ker bi razširitev spopada pomenila veliko škodo ne samo za vojskujoče se države, ampak tudi za ostale narode.

Slovaška vlada je na ta poziv vladarja sedanje Španije odgovorila, da se popolnoma strinja z njegovim naziranjem. Slovaška vlada je — pre-

žeta miroljubnega duha — doslej izogniti se volnemu spopadu in je pripravana, da se ji bo s isto miroljubno politiko to tudi v bodoče posrečilo. Če pa je slovaška vlada podvzela nekaj varnostnih ukrepov, je storila to samo za to, da v tem burnem času zavaruje varnost pripadnikov svojega naroda in je s tem onemogočila vpad tujih vojnih sil na slovaško ozemlje, da ni postalo bojišče. Slovaška vlada — tako poroča o tem odgovoru »Slovak Press« — bo storila vse, kar je v njeni politični moči, da sedanji spor ostane krajevno omejen in da zmaga ideja miru, ki je toliko draga slovaškemu narodu kakor tudi vladni Nj. Ekse, generalissima Franca. Španski narod more pri delu za ohranitev miru med narodi vedno računati na najprijaznejše sodelovanje slovaškega naroda.

ŠPORT

Z motorji na Rašico

V nedeljo, dne 17. septembra ob 3 popoldne bo priredila moto-sekcija Hermes drugo klubsko gorsko dirko na Rašico. Proga meri pičila dva km. Start bo v Srednjih Gamelnjah, cilj pa vrh Rašice.

Kljub kritičnim svetovnim dogodkom, je zanimanje za dirko tako od strani vozačev, kakor od okoliškega prebivalstva zelo veliko. Tekmovalcev je prijavljenih do danes že 39, večina članov moto-sekcije Hermesa iz Ljubljane in pa njegovih podeželskih podsekcij iz Trebnjega, Stične, Celja in Vrhnike. Svojo udeležbo so pa prijavili tudi člani Ilirije, Avtokluba in I. gor. moto-kluba iz Kranja, ki pa bodo vozili izven konkurence. Boj bo pa tudi med temi vozači ogorčen, kajti verjetno je, da bodo ravno ti vozači skušali postaviti najboljši čas dneva.

Na tedi dirki bodo nastopile tudi dame in bo zlasti zanimiva borba med gđ. Pickovo in Vrhovnikovo, ki sta že na dirki Velika Loka — Čatež pokazali mnogo rutine. Naš neprekosljivi mojster v malih kategorijah Valter Fantini bo to pot imel nevarnega tekmeča na malem kompresor-stroju »Iloc 100 ccm. Napete borbe bodo v športni kategoriji do 250 ccm med Puharjem, Kaučičem in Djordjevičem iz Ljubljane in znanimi drznimi vozači iz Trebnjega. V kategoriji 350 ccm »športe nastopijo večkratni klubski prvaki Rosenwirt Joško, nekdanji tovarniški vozač in rekorder Januška iz Slov. Gradca, ter še cela vrsta drugih znanih drznih vozačev, kakor: Šober na posebnem stroju »AJS«, Tomšič na »NSU«, Pirnat na »Zündap« itd. V športni kategoriji do 600 ccm in turni do 1000 ccm se bodo pa bile najbolj ogorčene borbe za najboljši čas dneva za kar na jamjoli imena Cihlar, Djordjevič, Poljšak, Križ, Trobec, Hlebov, Bule in naš dirkališni prvak Ludvik Starič, ki bo tudi vozil, če mu bodo popravili do nedelje stroj, ki ga je na mednarodnih dirkah v Zagrebu pred nedavnim časom pokvaril.

Obvezen trening vseh vozačev bo v nedeljo od 8 do 12, po 12 pa bo cesta za trening in za ves drug vozovni promet zaprta. Po dirki bo razglasitev doseženih uspehov in razdelitev nagrad v restavraciji pri »Mačku« v Srednjih Gamelnjah. V primeru slabega vremena bo dirka preložena na poznejši čas.

Propagandni table-tenis turnir Mladike

Prvak je Belak, v moštvi pa SK Mladika

V nedeljo se je vršil na Kodeljevem turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega. Čeprav še ni sezona za ta šport, se je vendar prijavilo veliko števil klubov in igralcev, med njimi: Korotan, Celje, Bratstvo, ASK Hermes in drugi. Turnir je pokazal dostojno višino. V skupini novincev je nastopil kar 28 tekmovalcev, med katerimi so se razvile ogorčene borbe za vstop v finale. Proti večeru se je to posrečilo: po težki borbi Poženel z zmago nad Reckom in Bogataju z zmago nad Vrečičem E. Prvak novincev je postal Poženel (St. Peter), ker mu je Bogataj zaradi odsotnosti prepustil prvo mesto. Pri seniorjih pa so tekmovali naši znani igralci iz Ljubljane in Celja. — Vstop v finale sta si priborila Belak z zmago nad Ulčarjem (Korotan) in Rebevsčeg z zmago nad Strojnikom. Razvila se je borba za prvaka. Vse je kazalo, da bo prvenstvo odnesel odlično razpoložen Celjan, saj je zadnji set vodil z 20:18, vendar je Belak z mirnimi servisi odločil zmago v svojo korist. Enako težke borbe so se razvijale ves dan v moštvi. Nastopilo je 12 moštvi iz Ljubljane, Celja in Jesenice. Za častni naslov prvaka moštve sta se spoprijeli moštvi Mladike in Celja. Zmagala je prepričevalno Mladika v postavi Belak-Krežič, čeprav sta se Celjana zelo trudila, da bi zmaga. Moštvo Mladike predstavlja danes skoraj najboljšo moštvo Ljubljane in Slovenije sploh. Celje je nastopilo v postavi Latinovič-Rebevsčeg. Končni rezultat je bil 3:1 za Mladiko. Pozno zvečer se je turnir v veliko zadovoljstvo vseh sodelujočih zaključil in sta prva dva vsake discipline prejela lične diplome. Zeleti bi bilo, da bi zlasti novinci, ki so se to pot izkazali, vstopili v klub klub, kjer bi nadaljevali s sistematičnim treningom. To velja zlasti za Poženela, Recka in Bogataja.

Kaj bo z olimpijskimi igrami?

Prireditveni odbor za XII. olimpijske igre v Helsinkih leta 1940 je imel sejo, na kateri se je posvetoval zaradi izvedbe iger. Pri tej priliki je bilo ugotovljeno, da izvršilni odbor še nima vzrokov, da bi napravil definitivne sklepe. Prireditveni odbor se bo zaradi tega dalje razgovarjal s finko vlado in mestno občino v Helsinkih. Glede vstopnic, ki so bile prodane na Finskem, so izjavili prireditelji, da dobe vsi vrnjene zneske, če se igre zaradi nepremostljivih težkoč v Helsinkih ne bi mogle vršiti.

Holandcev ne bo v Helsinkih

Holandska se je z ozirom na mednarodni politični položaj odločila, da ustavi vse priprave za udeležbo na prihodnjih olimpijskih igrah.

II. Motociklistične gorske hitrostne dirke na Rašico

dne 17. septembra 1939 ob 15.

Kvalifikacijska dirka za klubsko gorsko prvenstvo. Posebna določila. Prireditelj ZSK Hermes, Ljubljana. — Proga: 1860 m, štart Srednje Gamelne, cilj vrh Rašice. — Start je stoječ, v intervalu 2 minut s vzganimi motorji. Dirka se za klubsko gorsko prvenstvo in so kot konkurenti dopuščeni le člani moto-Hermesa. Vozači drugih klubov lahko vozijo izven konkurence in se tako avtomatično podvržejo razpisu. Tekmuje se po športnem pravilniku FICM in po nacionalnem športnem pravilniku SMKJ. Motorna vozila morajo mestrezati internacionalnemu pravilniku FICM. Opremljeni morajo biti z dvema, medsebojno neodvisnima, gotovo in hitro delujočima zavorama.

Razpored: I. Športni motorji, II. Turni motorji, a) bicikel motorji do 100 ccm, b) turni motorji do 250 ccm, c) turni motorji do 350 ccm, d) športni motorji do 350 ccm, e) športni motorji do 600 ccm. Kategorija, za katero se prijavijo manj kot trije vozači — odpade. Start šibkejših strojev v naslednji višji kategoriji je dovoljen samo enkrat. Ocena se izvrši na podlagi prevoženega časa v posameznih kate. gorjah.

Prijave se sprejemajo najkasneje do 16. septembra v tajništvo kluba, Dvorčakova 3 (tel. 34-97). Prijavnina znaša 10 din. Daria: Najboljši vozač kluba prejme zastavo, dario, ostali zmagovalci drugih kategorij pa prejmejo plakete in praktična darila. Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad bo po dirki v gostilni Maček v Sp. Gamelnjah. Pregled vozil se vrši na dan dirke ob 14. Prireditelj dirke ZSK Hermes v Ljubljani odklanja vsako odgovornost za poškodbo oseb ali imetja, ki bi se med treningom oziroma dirko pripetile. Tekmovalci voz na lastno odgovornost ter je osebno odgovoren za ev. poškodbe oziroma njih imetja, lastne ali tretje osebe, kar potrjuje s podpisom in oddajo prijavnice.

»Tekmovalci se morajo hrepenjavo nokoriti vod. stvu dirke. Priročje se morajo predložiti 30 minut po izvršitvi dotične točke vodstvu dirke. Proti razsodbi vodstva in razsodišču ni priziva.

Training bo v nedeljo 17. t. m. do 11 popoldne. Tekmovalci so obvezni skleniti za trening in dirko primerno nevarno in jametveno zavarovanje. Če bo slabo vreme, se dirka preloži na nedoločen čas. Vodstvo dirke si pridržuje pravico spremembe razpisa.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Moto-sekcija »Hermes« poziva vse odbornike in člane, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki bo v petek 15. t. m. ob 30 v restavraciji pri »Mačku« v Rašico, ki bo v nedeljo 17. septembra. Vsi točno in zanesljivo — ZSK Hermes.

Tudi na Danskem so ustavili svobodno porabo bencina. Avtomobili so izginiti z ulic, na mesto njih, pa se je spet pojavilo »dansko narodno vozilo« — kolo,

General Gamelin

vrhovni poveljnik zahodne fronte - učenec kardinala Baudrillarta

Maurice Gustave Gamelin je eden izmed najbolj zmožnih častnikov, ki jih je izboljšala prva svetovna vojna. V 66. letu svojega življenja stoji na čelu vse francoske oborožene sile — to pa je stopnja, ki je od časov Napoleona še ni dosegel noben francoski častnik. V sedanjem sporu je postal tudi vrhovni poveljnik združenih francoskih in angleških čet na zahodni fronti med Maginotovo in Siegfriedovo črto, zato mu tudi pravijo »general med dvema črtama«.

Maurice Gustave Gamelin se je rodil leta 1872 v hiši št. 262 na Boulevard St. Germain v Parizu. Na nasprotni strani širokega boulevarda je vojno ministrstvo in je mladi Gamelin imel kratko pot v svoj poklic. Po očetu je izviral iz družine, ki je dala Franciji pet generalov, eden izmed njih je služil še pod Ludvikom XVI. Njegov oče je bil glavni inšpektor francoske vojske in je to mesto dosegel šele po bitki pri Solferinu, kjer je poveljeval četam Napoleona III., kjer je bil tudi težko ranjen.

Mladi Maurice je hodil v šolo v kolegij Stanislas, kjer je bil med njegovimi učitelji tudi takratni msgr. Alfred Baudrillart, sedanjí kardinal in rektor »Katoškega inštituta« v Parizu. In kardinal Baudrillart je še danes eden izmed redkih zaupnih prijateljev »generala med dvema črtama«. Pozneje je Gamelin obiskoval ugledno vojaško akademijo v Parizu Saint Cyr, kjer je kmalu postal »primus« — prvi. Po končani teoretični izobrazbi je služboval najprej tri leta v 3. polku »alžirskih strelcev«, da bi se seznanil z napori vojaške službe v Alžiru. Tu se je prijavil za topografsko službo. Leta 1899 je bil sprejet v višjo vojno šolo, kjer je pod takratnim polkovnikom Fochom študiral taktiko. Foch je svojega nadarjenega učenca visoko cenil. Leta 1902 je Gamelin zapustil vojno šolo s priporočalom »prav dobro«. Leta 1906 je bil postavljen za štabnega častnika pri generalu Joffre. Ko je bil leta 1912 Joffre poklican v vrhovni vojni svet, je bil Gamelin šef njegovega kabineta in njegov najbližji sodelavec. Zaradi njegove jasne preglednosti in hitre taktike je Joffre Gamelina zelo čislal in ga je imenoval »eno izmed mojih rdečih krvnih teles«, zlasti pa je spoznal njegove zmožnosti med svetovno vojno. Gamelin pa se je v teh usodnih letih izkazal ne samo kot izvrsten štabni častnik, ampak kot brat borcev. Uradna vojna poročila ga večkrat omenjajo v zvezi z odločilnimi posegi francoske vojske.

Po svetovni vojni je Gamelin odpotoval kot voditelj francoske vojaške komisije v Brazilijo. Leta 1925 je bil poslan v Sirijo, da ukroti tamošnji upor. Na vseh teh mestih se je sijajno izkazal in je vedno izpolnil upanje, ki ga je država stavila vanj. Ko se je leta 1928 spet vrnil v Francijo, je bil imenovan za poveljnika glavnega štaba in leta 1935 za podpredsednika vrhovnega vojnega sveta, katerega predsednik je vojni minister. Tako se je povzpnil od stopnje do stopnje, povsod pa se je izkazal kot polnega moča, ki ne pušča za seboj nobenih vrzeli.

Kot »prvi vojak Francije« je dal podaljšati in dograditi Maginotovo črto; motoriziral je francosko vojsko in podaljšal redno vojaško službo najprej na 18 mesecev, pozneje pa na dve leti.

General Gamelin je v zasebnem življenju zelo

preprost. Vsek dan zapusti nekaj pred 9 svojo stanovanje v tretjem nadstropju št. 55 na Fochovi aveniji bliju »Slavoloka zmage« in se odpelje v svoj urad na boulevardu invalidov, kjer v senci mogočne kupole prebije ves dan. Poleti je na inspekcijskih potovanjih, sicer pa dan za dnem sprejema v svojem uradu neštivilne obiske, sprejema poročila, vodi posvetovanja in sestavlja načrte — tja do 7 večer. Slavnostno uniformo obleče samo ob najslavnejših prilikah, sicer pa nosi črn suknjič. Gamelin ima le majhno število intimnih prijateljev; eden njih je kardinal Baudrillart, eden pa — italijanski maršal Badoglio. V javnosti se pokaže prav za prav samo na dan 14. julija, ko je po mogočnem »Champs Elysees« v Parizu velik nastop francoske vojske. Mimo slavnostne tribune, kjer so zbrani najodličnejši predstavniki diplomatskega sveta, visokega uradništva in francoske družbe koraka francoska vojska: republikanska garda, pešci, legionarji, spahi, čete iz Madagaskarja, Senegalci, letos je korakala tudi angleška garda — ozračje pretresajo koraki, godbe in brnenje letal, množice ob straneh široke ceste pozdravljajo svojo oboroženo silo — na tri-

Narodi v svojih himnah

Narodna himna je najslavnejša pesem, v kateri pride do izraza ljubezen do domovine, zato se tudi poje ob slovesnih prilikah. Pri narodih, ki imajo lastno državnost, je narodna himna obenem tudi državna himna; države, v katerih živi več narodnosti, pa imajo posebne državne himne. V teh himnah se odraža preteklost naroda, glavne oznake njegove domovine, dragocenost materne jezika — v besedilu in napetu. Himne narodov z bojno in nemirno preteklostjo se zelo ločijo od himen narodov, katerih razvoj je bil miren. V monarhijskih se v himnah slavi tudi monarh in njegov rod, v čemur je obsežna tudi slava vsega naroda. Napevi takih himen so vzneseni in slovesni. Večina narodnih himen je raznih važnih zgodovinskih trenutkih. Večinoma tudi niso stare, ampak nastanejo šele, ko se narod zave svoje samobitnosti in stopi pred svet kot posebna, sama v sebi strnjena skupina v človeštvu.

Najstarejša narodna himna v Evropi je angleška »God save the king« (Bog ohrani kralja), ki je nastala pred 200 leti. Francoska »marseljec« je bila prvotno himna vojaštva ob Renu, ob

Ameriška trgovska mornarica je dala svoje parnike na bokih in vidnejših mestih označiti z velikimi ameriški zastavami, da bi bile tako varne pred napadi.

buni, neke ob strani, kot najmanj pomemben gledalec pa stoji mož majhne postave, z nekoliko sivo, kratko brado v modri uniformi — to je general Gamelin. Komaj ga človek opazi, toda vsi vedo: on je duša vse francoske vojske.

Švica: »Če ti kličeš, moja domovina; Turčija: »Ne boj se, v jutranji zarji plapola rdeča zastava; Ogrska: »Bog blagoslovi Ogrsko; Združene države: »V zgodnjem jutru jo vidiš« (namreč: zastavo z zvezdami).

Zgodovina vsakdanjega umivanja

Najbolj povprečen človek kulturnega sveta se danes univa vsak dan. Poleg rok se priporoča (in tudi izvaja) vsakdanje umivanje zob, nega nohtov, vsakdanje kopanje itd. Vse to je že tako prišlo v navado, da si je težko predstavljati čas, ko vsega tega ni bilo, ko niti najvišja družba skoro ni poznala umivanja. Zgodovinarji pravijo, da je vsakdanje umivanje prišlo splošno v navado šele z vpadom. Do konca srednjega veka je bilo kopanje sicer zelo v navadi, razvilo se je tudi do izrodov. Renesanci, ki jo večkrat slave kot dobo, sli je ponovno odkrila telo in njegovo lepoto, pa je ostalo prihranjeno, da je zavrgla telesno kulturo srednjega veka. Zaradi nalezljivih bolezni, ki so se širile iz Amerike in Vzhoda, so se javna kopališča v 16. stoletju začela zapirati. Tudi meščani so se sprijaznili z umazanim, potreba po negi telesa in umivanju je padla skoro na nič. L. 1640 je v Parizu izšla knjiga »Galanteriet«, nekaj priročnik o lepem vedenju visoke družbe. Ta knjiga še z ogorčenostjo in kot pretiranost zavrača »zoprotno vsakdanje umivanje, ki se spet sili v modro; so ljudje, ki si vsak dan umivajo obraz, da, celo noge, roke pa tudi po večkrat! Priznani zdravniki 17. stoletja so v polemičnih spisih močno napadali »skrajno nezdravo razvado vsakdanjega umivanja«. Namesto umivanja so takratni odličniki imeli — šminkanje in pudranje, kar je rodilo svoje posledice v tem, da je bila četrtina ljudi kozarji in so si raztrzo kožo spet skušali skriti s šminko in pudrom. Francoski kralj Ludvik XIV. si je vsako jutro otli roke in obraz z vlažno brisačo, pa je bil na glasu kot velik razkošnež in »gizdalin! Kljub Rousseaujevemu vzkliku »Nazaj k naravi«, ki so ga sodobniki napihovali »žez vse meje«, je L. 1782 v Parizu izšla nova knjiga »Navodilo in lepem vedenju, za višje stanove«, ki prav tako svari pred vodo za umivanje in v ta namen priporoča parfume. Plemenitniki so takrat pač imeli cele zbirke oblek, toda imeti več kot eno srajko je veljalo za pretirano razkošje. Umivanje rok in čiščenje nohtov je bilo še L. 1800 neznano. Do revolucije so si lase napraskali s pudrom, obraz in roke namazali s šminko in postrgali staro skorjo šele, kadar se je začela sama od sebe luščiti. Lekarnarji in razni drogeristi so namesto vode kot čistilno sredstvo priporočali dolgo izbiro raznih »Eaux« in »Vinaigres de toilette«. Še Napoleon je porabil nešteto litrov kolonjske vode, tuintam pa si je privoščil tudi gorke kopeli. Goethe je svojo mlado strast do toplih kopeli pozneje označil kot »takratno neumnost«. Nekako do sred. 19. stoletja je glede nege telesa ostalo pri starem — »eux« in »vinaigres«, poleg pudra in pa šminke. Šele napredek medicinske znanosti, moderna higijena, bolj porabno milo in pa voda bližje stanovanja — te okoliščine šele so pregnale strah pred vodo in s tem združene predhodke. V resnici moremo reči, da je pravo vsakdanje umivanje prišlo v navado šele z vodovodom, kar potrjuje tudi znano dejstvo, da se šele danes ljudje v krajih, kjer ni vodovoda, veliko manj umivajo kot pa tam, kjer je in to iz enostavnih razlogov, ker je umivanje brez vodovoda združeno z veliko večjimi nepravilnostmi, delom, izgubo časa, kot pa umivanje pod vodovodom.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(39) Tako sta brez skrbi zlezla v kletko. Filip je zaprosil medveda: »Povej no, kje je Sambo! Nekaj nama je puhnil v ušesa, tako da ne moreva razumeti človeške govorice, komaj svoje starše.« »To me nič ne briga,« je zagodrnjal medved; »glejta, da se mi pobereta s svojimi traparijami.«

(40) »Prijazna pa ni,« je rekel Filip, in solze so mu že silile v oči. Dolgi Jan se je pa že začel jokati. »Daj, pojdiva domov v posteljo,« je svetoval Filip. »Vsaj kenguruja se vprašajva,« je rekel Jan; »mogoče bo pa ta kaj vedel!«

Pierre L'Ermite:

13

Ljubezen - soprog ali Bog?

Iz francoščine s dovoljenjem avtorja

Mlada zakonca sta sprva molče korakala. Gilbert je pušil svojo cigareto. Lucija je bila zaplopljena v svoje misli.

Prišla sta že zelo daleč... ekoraj na kraj parka.

Tam je stala stara kamenita klop. Gilbert se je vedel nanjo in z odločno kretnjo, s katero je odvrnil cigareto, povabil Lucijo, naj prisede.

Ob njej se je raznežil. Vzel je njene roke v svoje in ji pozorno pogledal v oči. Koderčke, ki so ji viseli na čelo, je privzdignil, da bi jo laže poljubljal.

»Ljuba Lucija, skoro mesec dni sva že poročena. Uverila si se, kako zelo te ljubim. Vem tudi, da me ti ljubiš. Čakal sem tega dne, kajti govoril bi rad s teboj o neki stvari, ki mi je zelo pri srcu...«

Lucija, ki so jo te nepričakovane besede vznemirile, je pogledala svojega soproga.

»Kaj hočeš s tem reči?«

»Takojo boš videla! Mož, ki ljubi vroče, kot ljubim jaz tebe, pozna tudi ljubosumnje. In jaz sem zelo ljubosumen.«

»Ah, kako si prostak! Saj vendar nimaš zato nikakega vzroka.«

»Da, imam ga.«

»...da si ljubosumen...?«

»Da, da sem ljubosumen!«

»Zelo.«

»Ze... in ravno sedaj že, ko sva šele začela graditi svoje ognjišče, hočem priti tej stvari do dna.«

»Znova pričinjaš!«

»Ne, Lucija, ne znova! Ljubosumen sem bil na te celo že pred poroko. Toda bil sem prev-

daren in sem obvladal svoja čustva. Do danes sem čakal, da govorim o tem s teboj. Ne smem več odlašati. Najina bodočnost in sreča najinega doma zavisi od tega.«

»Za Boga, zaradi koga si vendar ljubosumen na me?«

»Skoraj bi lahko rekla zaradi česa, kajti moje ljubosumnosti ni toliko vzbudila oseba, kot cela kopica stvari.«

»Ni malo ne razumem tvojega govorjenja.«

»Verjamem, da ne razumeš. Tudi zato sem ljubosumen! Toda pusti mi časa, da se izrazim. Hodim počasi, korak za korakom, ker te ne maram ušaliti.«

»Saj me že ves čas žališ!«

»Prvič?«

»Da.«

»Žal mi je, ker ti svoje prošnje ne morem izraziti, ne da bi te ušalostil!«

»Ni, le povej mi vse.«

»Moja boleat se je rodila kmalu po zaroki. Nekega dne sem te prišel obiskat, toda ni te bilo doma. Dejali so mi, da si v cerkvi. Zares sem te tam našel... Stala si med kopico otrok, ki si jim veselo in zavzeto razlagala katekizem. Čutil sem, da si bila vsa »njihova«. Več mamice je prišlo. Nato ti je župnik nekaj dopovedoval, kot da bi bila njegova hči, in ti si ga goreče poslušala...«

»Ko je bil katekizem pri kraju, si šla v kapelico sv. Device. In jo okrasila s cvetkami, ki si jih prinesla od doma. Šele potem, ko si popolnoma okrasila kapelico in jo celo... pomela, si zapustila cerkev. Še danes vidim vse to, kot da se je včeraj zgodilo.«

»Ni sem vedela, da si bil v cerkvi.«

»In vendar sem bil... sam samic v nekem kotu, kot kak polizan pišček. Dejali so mi: jaz misli mla nanjo, živim le zanjo...«

»No in...?«

»Ti si sredi one cerkve in otročajeve izgledala tako srečna, kot da ti ne manjka ničesar,

prav ničesar... niti jaz ne! Čutila si se kot riba v vodi. Onega dne, — da, čisto odkrito in priznam, — sem prvič čutil ljubosumnost v svojem srcu. In, veš, težko mi je bilo!«

»Ljubosumen zaradi otrok... starega župnika in šopka cvetlic! Saj smem tudi jaz živeti po svoje!«

»Smela si tedaj, sedaj pa ne več... Sreča tvojega življenja smem biti le jaz, kot si ti mojega!«

»Kako nepričakovano modrovanje! Zelo sebičen si. A ljubezen vendar ne sme biti suženjstvo!«

»Kaj, in še kako suženjstvo! Tvoj eužen je, pripravljen storiti vse, česar me po-prosiš!«

»In če bi te prosila, da se v bodoče ogiblješ žaliti moja verska čustva?«

»Bi ti odgovoril, da je ljubosumnost napolnila moje srce. Oni prizor se mi ponavlja do večera in od večera do jutra: Njej nim ti vse! Le njen soprog si!... Imaš njeno srce... njeno dušo pa ima nekdo drug!«

Lucija povzdigne roke k njemu: »Vse to mi očitata le zato, ker sem ušla katekizem duat malčkov, ki bi najbrže brez mene nikoli ne pristopili k prvemu sv. obhajilu!«

»Oh, oh!... če bi bilo le to! Kaj župnika na deželi! Le mimogrede si se pomudila pri njej. Toda pariška župnika...«

»Torej, zdaj vem, kam pes tace molit!«

»Sém da!«

Lucija čaka sklenjenih rok.

Gilbertov glas postane rezek kot škrtanje noža...«

»V Parizu si hodila k maši ob nedeljah in celo med tednom.«

»Ah, si vohunil za menoj!«

»No, poizvedoval.«

»Pa, po izveč natvezli! K maši hodim le ob četrtkih in petkih, pa niti ne vedno. Seveda,

če bi šla dvakrat ali trikrat v Bulonjski gozd na sprehod, bi mi ničesar ne rekla.«

»Ne, prav nič ne bi rekla. Kajti menim, da v Bulonjskem gozdu ne bi srečala župnika Pauleta.«

»Sedaj je torej na vrsti Paulet!«

Lucija se vzdigne: »Kaj prav za prav hočeš od mene?«

»Hočem ti povedati, da sem ljubosumen na tvojo župnika, ljubosumen na ljubezen, katero ji posvečaš, ljubosumen na privlačnost, ki jo ima za te... Baviš se z župnijskimi posli?...«

»...ki mi vzamejo jedva nekaj urice na mesec!«

»Oh, dobro veš, da ni le nekaj urice. Jemljejo ti tvoje srce... srce, ki bi moralo biti čisto moje...«

»Pa saj je tvoje!«

»Nef! Če ljubljenu ne daš vsega, mu ne daš ničesar!«

»Ali imenuješ »ničesar« čustvo, ki sem ti ga obljubila in ga čuvam le za te.«

»V srcu ne hraniš le enega čustva!«

»Toda, ubogi prijatelj, ponavljam, da sta si ljubezen in versko čustvo kot dan in noč. Kak prepad loči naravne stvari od nadnaravnih!«

»Meni je jasno le eno: da izhajajo vsa čustva iz srca, ki bi po pravu moralo biti vse moje.«

»Torej vztrajaj prisvojem solizmu, pri svoji zmoti!«

Gilbert hoče prijeti Lucijo za roko, toda ona mu jo odtegne.

Tedaj se še bolj razneži: »Draga Lucija, izogibljiva se besedi, ki bi bile zmnožne usvariti med nama obžalovanja vredne neopaznosti...«

»Kdo je začel?«

»Prosim, ne jezi se. Pusti me, da utemeljim svoje stališče.«

Lucija se uporno nasloni na klop in oči ji zastrme v daljavo.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovenjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovski pomočnik
mlad, priden in pošten, želi prenesti v boljšo trgovino. Cenj. ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Vestransko verzirano«, 15.030. (a)

Dekle
s 4 razr. mešč. kole, nekoliko vajeno trgovine — želi prakticirati v trgovini mešanega blaga. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožna« 14.964. (a)

Gospodična
poštena in skromna s malo maturo, večša pisarniškega in blagajniškega poslovanja, išče primerne zaposlitve. Ponudbe na: Mira Selan, Trnovo, Koseskega 30.

SOBE

ODDAJO:
Sobo
s posebnim vhodom oddam dvema gospodoma ali gospodičnima. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.972. (s)

Službodobe

Inteligentno gospodično
sprejme za gospodinjstvo samostojen gospod. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14.971. (b)

Sirar
samostojen v vseh sirarskih izdelkih, naj pošlje ponudbe z navedbo plače in nastopom na Mišekarstvo »Dragica«, Hercegovac. (b)

Trgovskega pomočnika
dobro moč mešane stroke sprejem. Pismene ponudbe z navedbo plače in referenc na Franjo Černe, Radeče. (b)

Prodajalka
zmožna, pridna, poštena, ki rada pomaga pri gospodinjstvu — se takoj sprejme. Ponudbe upravi »Slovenca« pod 15.043. b

Razno

Že za 10 din
dobite 3 legitimacijske slike na film. Foto Pavlovčič, Poljanska 12. (r)

Vajenci

Vajenca
s primerno šolsko izobrazbo sprejme v trgovino z mešanim blagom Franjo Černe, Radeče. v

16 leten fant
se želi izučiti mehanične ali avtomehanične obrti. Anton Zbontar, Zali log št. 21, Zelezniki. (v)

Izučiti se želi
električne, mehanične ali ključavničarske stroke 15-letni maturant. Naslov v upravi »Slov.« 14847.

Kupimo

Zlato
srebro, briljante in antikvitete kupuje v vsaki količini trdka A. Božič, Ljubljana, Franciskanska ulica št. 3. (c)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Prodamo

Šolske torbice
in aktovke v veliki izbiri priporoča Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. (l)

KROMPIR
po 80 par kg. lepo, zdravo blago, oddaja vsako količino, dokler traja zaloga, A. Volk, Ljubljana.

6000 kg jabolk
pol sladkih, pol kislih, po ugodni ceni naprodam. Grad Loka pri Zidanem mostu. (l)

Kislo zelje
novo, prvovrstno, v sodčkih, dobavlja po naročilu Gustav Erklavec — Ljubljana — Kodeljevo, Povšetova 47, tel. 25-91.

Železnina 'STABIL'
Ljubljana, Celovška cesta 72
nudi po nizkih cenah vse vrste gradbenega materiala, pohištveno in stavbeno okovje, orodje za vse obrti; nakup starih kovin.

Stanovanja

ISČEJO:
V Mariboru
iščem dve sobi, kuhinjo, najrajši v villi. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod št. 15.023.

ODDAJO:
V novi zgradbi
oddam eno- in trisobno stanovanje s kopalnico. — Ptujška c. 33, pri kolo-dvoru, Maribor, Težna. c

2 stanovanji v Kamniku
manjši, po dve sobi in kuhinjo, v lepi villi, oddam. Polzvedbe pri Mahorič, Ljubljana, Pušarjeva 14-I nadstropje, pod »400 mesečno«. (c)

Vnajem

ISČEJO:
Gostilno
na prometnem kraju vzajem v najem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Gostilna« 15.053. (m)

ODDAJO:
Lokale in stanovanja
dvosobna s pritliklinami, v Kranju v novozgrajenem poslopju oddaja za vselitveni termin 1. okt. t. l. Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani. Informacije v zavodu, Gajeva ulica 5/II.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

„SLOVENEČ“
na 10 straneh, je največji, najboljši in najbolj razširjeni slovenski dnevnik!

Kam pa v nedeljo?

Prostov. gasilska četa
Ljubljana - Barje priredi v nedeljo, 17. septembra veliko javno tombolo poleg gasilskega doma na Barju. — Glavni dobiček motorno kolo, več koles in druge krasne tombole. Za obilni poset se priporoča uprava. (K)

Denar

Vaši prihranki
so varno in plodonosno naloženi v domačem zavodu »Moj dom«, Ljubljana, Dvorčakova št. 8.

Na Pilsudskega grobu: Ko so Nemci zasedli Krakov, so v Vavlu pred grobom maršala Pilsudskega postavili stražo.

Pozor! Kupel nepremičnin, ne pozabite obiskati dolgoletne in poznane trdke
Triglav-Slovenac v Beogradu
Hartvigova 3/I. — Tel. 26728
Palače in hiše za rento, vile za najem in stavbišča v vseh krajih Beograda.

Uprava Pogrebnege društva Marijine bratovščine v Ljubljani sporoča svojemu članstvu, da je 13. t. m. ob 11 zvečer umrl dolgoletni član odbora, gospod

Ivan Jakopič
poduradnik Vzajemne zavarovalnice

Zvestega sodelavca v odboru se bo društvo vedno s hvaležnostjo spominjalo.
Ljubljana, dne 14. septembra 1939.

Vsemogočnemu je dopadlo poklicati k Sebi po kratki in mučni bolezni, previdnega s sv. zakramenti, v 75. letu starosti mojega dobrega, nepozabnega soproga, gospoda

Ivana Jakopiča
inkasanta Vzajemne zavarovalnice v pokoju

Pogreb predragega rajnega bo v petek, dne 15. septembra, ob pol treh popoldne iz Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 14. septembra 1939.

Zalujoči ostali.

Naš zvesti tovariš, gospod

Ivan Jakopič
nameščenec Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

je v svojem 75. letu življenja za vedno zatisnil oči. — Vzornemu človeku, ki je v iskrenem tovarištvu skozi desetletja z nami požrtvalno sodeloval za dobro zavoda, ohranimo trajen spomin.

Hvala Vam, gospod Jakopič, za vse številne usluge in neskončno dobri Bog naj Vam bo za nje plačnik!

Nameščenci
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

Po sklepu božje Previdnosti je v sredo, dne 13. septembra 1939 zvečer umrl naš zvesti uslužbenec, gospod

Ivan Jakopič

ki je z vzorno zvestobo, vestnostjo in marljivostjo spremljal rast našega zavoda od prvih skromnih početkov do danes. Ljubezen, katero je skozi polnih 39 let posvečal le koristim zavoda, more poplačati samo Oni, ki mu je pokojnik vdano vse življenje služil.

Na zadnji poti ga spremimo danes, v petek, dne 15. septembra 1939 ob pol treh popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti.

Gospod, daj mu večni mir!

Ravnateljstvo
Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

